

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ: ІСПАНСЬКИЙ ДОСВІД

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Автором досліджено особливості впровадження електронного врядування в Іспанії.

Ключові слова: електронна демократія, електронне врядування, Іспанія, концепція інтероперабельності, Дирекція з адміністративної модернізації та просуванню електронного уряду.

Abstract

The author investigated the peculiarities of implementation of electronic administration in Spain.

Keywords: e-democracy, e-governance, Spain, the concept of interoperability, Directorate for administrative modernization and promotion of e-government.

Сучасні комп'ютерні технології все активніше втручаються в роботу владних структур, у взаємовідносини громадян і держави, визначають шляхи трансформації і модернізації державного апарату. Розвиток електронного уряду має відповісти на виклики, пов'язані з прискоренням змін соціально-економічної середовища, розширенням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зростаючими потребами користувачів електронного уряду, необхідністю скорочення витрат і залучення зацікавлених сторін (громадяни, бізнес, організації громадянського суспільства) в процеси державного та муніципального управління.

Підвищення потреб користувачів пов'язано з приходом нових поколінь громадян, що мають інший досвід, з очікуванням від органів влади не меншої якості електронних послуг, ніж у комерційному секторі – можливості, надані електронної торгівлею, інтернет-банкінгом, іншими сферами «електронної діяльності» багаторазово підвищують вимоги користувачів до електронним державних послуг.

Значний досвід по впровадженню електронного врядування має Іспанія. Вперше питання про застосування електронних засобів у взаємовідносини громадян і держави було зазначено в 45 статті закону «Про правовий режим діяльності органів державної адміністрації та загальної адміністративної процедури» від 26 листопада 1992 р. [1]. Органи державної влади повинні були розпочати використання електронних засобів для розвитку своєї діяльності. Громадяни ж отримали можливість комунікації з відповідними органами за допомогою технічних, електронних засобів.

В червні 2007 р. був ухвалений Закон «Про електронний доступ громадян до державних послуг» [2]. Громадяни отримали можливість одержувати інформацію, консультації, формулювати запити, висловлювати згоду, пред'являти претензії, здійснювати платежі, укладати угоди, а також виступати проти певних адміністративних рішень і дій.

Крім того, громадяни могли не надавати інформацію особистого характеру без згоди на підставі закону 15/1999 «Про захист даних особистого характеру». Запроваджувався принцип рівності в електронному доступі до послуг державних органів; забезпечувалась безпека та конфіденційність даних, а також якість державних послуг, що надаються в електронному вигляді.

В цьому ж 2007 р. запустили проект електронного уряду, який впроваджували до 2010 р. Королівським указом від 8 січня 2010 р. була введена Національна концепція інтероперабельності (ENI), передбачена статтею 42 іспанського закону про електронний доступ громадян до державних послуг [3]. Концепція включає в себе критерії і рекомендації з стандартизації інформації, форматів і програм, і забезпечення довготривалого збереження інформації, які державні органи повинні враховувати при прийнятті технологічних рішень, з тим, щоб забезпечити можливість міжвідомчої взаємодії і уникнути дискримінації внаслідок вибору певних технологічних рішень.

Концепція ENI ставить своєю метою створення необхідних умов, що забезпечують адекватний рівень організаційної, технічної та семантичної сумісності, що використовуються державними органами систем і додатків. Це дозволяє здійснювати права і виконувати обов'язки, пов'язані з електронним доступом до державних послуг. Вона також спрямована на підвищення ефективності і продуктивності роботи державних органів. Для створення таких умов, ENI вводить загальні

елементи, якими повинні керуватися в своїх діях у плані інтероперабельності державні органи. Вона включає, зокрема, такі основні елементи: визначено конкретні принципи міжвідомчої взаємодії, враховуються різні аспекти інтероперабельності – організаційні, технічні та семантичні; загальні інфраструктури і послуги розглядаються як інструменти, що сприяють спрощенню і поширенню інтероперабельності, а також сприяють багатосторонній взаємодії.

Поняття «повторного (багаторазового) використання» застосовується стосовно програмних додатків та інформації державних органів. Разом з «спільним використанням» і «колективною роботою», це поняття має пряме відношення до інтероперабельності, і всі ці три елементи визнаються політичними документами Євросоюзу: сумісність електронних цифрових підписів та електронних сертифікатів, забезпечення довгочасної збереженості електронних документів, з урахуванням впливу часу на інтероперабельність, серія технічних керівництв та інструментів для забезпечення інтероперабельності, в цілях сприяння практичній реалізації концепції.

Концепція ENI враховує рекомендації Європейського Союзу, поточну технологічну ситуацію в державних органах, існуючі послуги, використання відкритих стандартів і, – там, де це доречно і в якості доповнення, – загальнозживані серед широкої публіки стандарти. Ще однією метою ENI є введення спільної мови, сприяє взаємодії між державними органами, а також формулювання вимог щодо інтероперабельності, що пред'являються до ІКТ-галузі.

З кінця 2015 р. в Іспанії діє ряд нових законів для державного сектора, які в повній мірі впливають на те, як повинно здійснюватися управління документами. Закон «Про загальний регламент роботи державних органів» і закон «Про нормативно правову базу державного сектора» заклали основи для розвитку «електронного уряду» і, як наслідок, основи належного управління електронними документами в державному секторі [4; 5].

В цілому, ці закони вирішують і прояснюють ключові питання, одночасно спрощуючи ряд інших питань, які досі розв'язувалися надмірно складно. При цьому не можна заперечувати того, що деякі аспекти вже викликали дискусії, та ще належить визначитися з тим, як все це реалізувати на практиці. Електронне управління у всій Іспанії координує єдина організація: Дирекція з адміністративної модернізації та просуванню електронного уряду. Саме її співробітники відповідають за розробку і втілення програм і проектів, які полегшують громадянам та бізнесу доступ до електронної інформації і державним послугам. Головні задачі полягають в контролі сумісності всіх створюваних платформ, баз і систем. А основне завдання при створенні нових систем – доступність даних наступним поколінням. Це вже не проект переходу на нові технології, який здійснювався провідними відомствами, а загальна норма. Використання паперових документів тепер стає виключенням і допускається лише в окремих ситуаціях, що в цілому не впливає на те, що електронна взаємодія буде нормою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común // Boletín Oficial del Estado. – 1992. – № 285. – P. 40300–40319.
2. Ley 11/2007, de 22 de junio, de acceso electrónico de los ciudadanos a los Servicios Públicos // Boletín Oficial del Estado. – 2007. – № 150. – P. 27150–27166.
3. Real Decreto 4/2010, de 8 de enero, por el que se regula el Esquema Nacional de Interoperabilidad en el ámbito de la Administración Electrónica // Boletín Oficial del Estado. – 2010. – № 25. – P. 8139–8156.
4. Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas // Boletín Oficial del Estado. – 2015. – № 236. – P. 89343–89410.
5. Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público // Boletín Oficial del Estado. – 2015. – № 236. – P. 89411–89530.

Годлевська Валентина Юрївна — д. іст. н., проф. кафедри суспільно-політичних наук Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: maolpava@yandex.ru

Hodlevska Valentyna — doctor of historical Sciences, Professor, Department of political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: maolpava@yandex.ru